

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ภาวะการผลิตพืชเศรษฐกิจ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ดำเนินการศึกษาศาภาพการผลิตและการกระจายผลผลิต การใช้ปัจจัยการผลิต ต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ทำการสำรวจข้อมูลข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยจำแนกตามชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน 3 ระดับ ได้แก่ บริเวณพื้นที่ที่ดินที่มีความเหมาะสมทางกายภาพสูง (S1) บริเวณพื้นที่ที่ดินที่มีความเหมาะสมทางกายภาพปานกลาง (S2) และบริเวณพื้นที่ที่ดินที่มีความเหมาะสมทางกายภาพเล็กน้อย (S3) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จากการสำรวจ มีอายุเฉลี่ย 48.75 ปี ร้อยละ 78.78 ของครัวเรือนที่สำรวจจบการศึกษาระดับประถมศึกษา ลักษณะการถือครองที่ดิน ส่วนใหญ่ เป็นที่ดินของตนเอง ร้อยละ 59.73 เป็นที่เช่า ร้อยละ 33.77 และเช่าทำเปล่า ร้อยละ 6.50 ของเนื้อที่ถือครอง ซึ่งมีหนังสือสำคัญในที่ดิน เป็น โฉนด ร้อยละ 52.50 เป็น ภ.บ.ท.5 ร้อยละ 18.43 สปก.4-01 ร้อยละ 18.14

ภาวะหนี้สินและการกู้ยืมเงินของครัวเรือนเกษตรกร คือ ครัวเรือนเกษตรกรที่มีหนี้สิน ร้อยละ 68.00 จำนวนเงินกู้เฉลี่ย 70,038.89 บาทต่อครัวเรือน กู้เงินจาก ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จำนวน 60,387.53 บาทต่อครัวเรือน หรือ ร้อยละ 86.22 ของเงินกู้ ระยะเวลาที่กู้ 1 ปี

สภาพปัญหาในการผลิต ได้แก่ ปัจจัยการผลิตมีราคาสูง ร้อยละ 66.23 ฝนแล้งและทิ้งช่วง ร้อยละ 63.81

ครัวเรือนเกษตรกรมีปัญหาในการครองชีพ ร้อยละ 67.03 ของครัวเรือนเกษตรกร ได้แก่ ปัญหาสินค้าอุปโภคบริโภคมีราคาสูง ร้อยละ 60.95 ปัญหารายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ร้อยละ 54.15

ครัวเรือนเกษตรกรที่มีปัญหาด้านสังคมและความปลอดภัย ร้อยละ 20.38 ของครัวเรือนเกษตรกร โดยมีปัญหาหาเสพติด ร้อยละ 84.72 ปัญหาโจรกรรม การลักเล็กขโมยน้อย ร้อยละ 44.83

ครัวเรือนเกษตรกรที่ต้องการความช่วยเหลือด้านการเกษตรจากรัฐ มีมากถึงร้อยละ 99.72 โดยต้องการให้รัฐ ประกันราคาผลผลิต ร้อยละ 91.14 จัดหาปัจจัยการผลิตราคาถูก ร้อยละ 85.47

ครัวเรือนเกษตรกรที่ต้องการความช่วยเหลือด้านการครองชีพจากรัฐ มีร้อยละ 31.71 ต้องการให้จัดสร้างและซ่อมแซมถนน มากที่สุด ร้อยละ 47.79 จัดสร้างแหล่งน้ำเพื่ออุปโภค ร้อยละ 45.50 จัดสร้างสถานีอนามัยหรือเพิ่มอัตราค่าจ้างของเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 13.48

เกษตรกรไม่คิดจะวางแผนเปลี่ยนแปลงการปลูกพืช

เกษตรกรที่คิดเพิ่มผลผลิตโดยวิธีเพิ่มปริมาณปุ๋ยเคมี มีร้อยละ 54.79 ของเกษตรกรที่คิดเพิ่มผลผลิต เปลี่ยนพันธุ์ ร้อยละ 52.25 เพิ่มปริมาณปุ๋ยอินทรีย์ ร้อยละ 26.14 ลงทุนจัดหาแหล่งน้ำ

ร้อยละ 24.92 เปลี่ยนพื้นที่ปลูก ร้อยละ 18.10 ปรับปรุงบำรุงดิน ร้อยละ 13.36 และใช้ฮอร์โมนเพิ่ม ร้อยละ 2.61

เกษตรกรไม่คิดจะวางแผนเปลี่ยนไปประกอบอาชีพนอกการเกษตร ร้อยละ 86.27

เหตุผลเพราะ สภาพพื้นที่ไม่เหมาะกับพืชอื่น ร้อยละ 33.48 มีที่ดินอยู่แล้ว ร้อยละ 33.37 เป็นอาชีพหลัก ร้อยละ 18.65 และไม่มีความรู้ ร้อยละ 15.48

กรณีรัฐบาลมีนโยบายให้ปรับเปลี่ยนพืชที่ปลูก

รัฐควรให้การสนับสนุนช่วยเหลือ ดังนี้ รับจำนำผลผลิต ร้อยละ 61.32 จัดหาปุ๋ย ยา ในราคาถูก ร้อยละ 52.24 จัดหาพันธุ์พืชที่ดี ร้อยละ 46.87 ประกันรายได้ขั้นต่ำ ร้อยละ 29.33 จัดหาตลาดกลางใกล้แหล่งผลิต ร้อยละ 29.24 จัดหาแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ ร้อยละ 17.38 ให้มีระยะเวลาปลอดหนี้ช่วงที่ยังไม่ให้ผลผลิต ร้อยละ 10.58 ปรับพื้นที่รัฐออกทั้งหมด ร้อยละ 3.39 และจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร รัฐออกค่าใช้จ่ายกึ่งหนึ่ง ร้อยละ 2.36

การเปลี่ยนแปลงปลูกพืชชนิดอื่นในรอบ 5 ปี

เกษตรกรไม่คิดจะวางแผนเปลี่ยนแปลงการปลูกพืช ร้อยละ 98.91

เกษตรกรคิดวางแผนเปลี่ยนแปลงการปลูกพืช ร้อยละ 1.09

กรณีรัฐบาลมีนโยบายให้เพิ่มพื้นที่เพาะปลูก

เกษตรกรไม่ยินดีเพิ่มพื้นที่เพาะปลูก เพราะไม่มีพื้นที่เพาะปลูก ร้อยละ 46.17 ขาดแรงงาน ร้อยละ 24.79 ขาดเงินทุน ร้อยละ 15.63 และราคาแปรปรวน ร้อยละ 13.41

กรณีรัฐบาลมีนโยบายลดพื้นที่เพาะปลูก

เกษตรกรยินดีลดพื้นที่เพาะปลูก ร้อยละ 4.58

โดยมีเงื่อนไข ให้รัฐสนับสนุนพันธุ์พืชชนิดใหม่ ร้อยละ 30.12 ชดเชยรายได้ที่ขาดไป ร้อยละ 21.69 จัดหาแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ ร้อยละ 13.25 จัดหาแหล่งรับซื้อผลผลิตชนิดใหม่ ร้อยละ 9.64 การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับพืชชนิดใหม่ครบวงจร และจัดอบรมอาชีพอื่น ในอัตราเท่ากัน ร้อยละ 7.23 จัดสร้างแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ร้อยละ 6.02 ปรับสภาพพื้นที่เพื่อรองรับการปลูกพืชใหม่ ร้อยละ 3.61 และจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์ ร้อยละ 1.21

เกษตรกรไม่ยินดีลดพื้นที่เพาะปลูก ร้อยละ 95.42

สภาพการผลิต ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ลักษณะการปลูก ปลูกทดแทนพืชเดิม ร้อยละ 97.22 แหล่งน้ำที่ใช้ เกษตรกรใช้น้ำฝน เกษตรกรใช้เนื้อที่ปลูก 24.45 ไร่ต่อครัวเรือน และเก็บเกี่ยว 24.45 ไร่ต่อครัวเรือน

บริเวณพื้นที่ที่ดินที่มีความเหมาะสมทางกายภาพสูง (S1)

ต้นทุนการผลิต มีต้นทุนทั้งหมดเฉลี่ย 4,285.50 บาทต่อไร่ ต้นทุนผันแปร 3,216.88 บาทต่อไร่ ต้นทุนคงที่ 1,068.62 บาทต่อไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 1,098.08 กิโลกรัมต่อไร่ ราคา กิโลกรัมละ 8.13 บาท มูลค่าผลผลิต 8,931.49 บาทต่อไร่ ต้นทุนทั้งหมด 4,285.50 บาทต่อไร่ ผลตอบแทนเหนือต้นทุนทั้งหมด 4,645.99 บาทต่อไร่ ต้นทุนผันแปร 3,216.88 บาทต่อไร่ ผลตอบแทนเหนือต้นทุนผันแปร 5,714.61 บาทต่อไร่ ต้นทุนเงินสด 3,094.91 บาทต่อไร่ ผลตอบแทนเหนือต้นทุนเงินสด 5,836.58 บาทต่อไร่

บริเวณพื้นที่ที่ดินที่มีความเหมาะสมทางกายภาพปานกลาง (S2)

ต้นทุนการผลิต มีต้นทุนทั้งหมดเฉลี่ย 4,159.91 บาทต่อไร่ ต้นทุนผันแปร 3,000.33 บาทต่อไร่ ต้นทุนคงที่ 1,159.58 บาทต่อไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 845.44 กิโลกรัมต่อไร่ ราคา กิโลกรัมละ 8.09 บาท มูลค่าผลผลิต 6,841.18 บาทต่อไร่ ต้นทุนทั้งหมด 4,159.91 บาทต่อไร่ ผลตอบแทนเหนือต้นทุนทั้งหมด 2,681.27 บาทต่อไร่ ต้นทุนผันแปร 3,000.33 บาทต่อไร่ ผลตอบแทนเหนือต้นทุนผันแปร 3,840.85 บาทต่อไร่ ต้นทุนเงินสด 2,788.61 บาทต่อไร่ ผลตอบแทนเหนือต้นทุนเงินสด 4,052.57 บาทต่อไร่

บริเวณพื้นที่ที่ดินที่มีความเหมาะสมทางกายภาพเล็กน้อย (S3)

ต้นทุนการผลิต มีต้นทุนทั้งหมดเฉลี่ย 4,465.60 บาทต่อไร่ ต้นทุนผันแปร 3,359.26 บาทต่อไร่ ต้นทุนคงที่ 1,106.34 บาทต่อไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 641.14 กิโลกรัมต่อไร่ ราคา กิโลกรัมละ 8.66 บาท มูลค่าผลผลิต 5,552.13 บาทต่อไร่ ต้นทุนทั้งหมด 4,465.60 บาทต่อไร่ ผลตอบแทนเหนือต้นทุนทั้งหมด 1,086.53 บาทต่อไร่ ต้นทุนผันแปร 3,359.26 บาทต่อไร่ ผลตอบแทนเหนือต้นทุนผันแปร 2,192.87 บาทต่อไร่ ต้นทุนเงินสด 3,303.18 บาทต่อไร่ ผลตอบแทนเหนือต้นทุนเงินสด 2,248.95 บาทต่อไร่

เมื่อพิจารณา การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์บริเวณพื้นที่ที่ดินที่มีความเหมาะสมทางกายภาพสูง (S1) บริเวณที่ดินที่มีความเหมาะสมทางกายภาพปานกลาง (S2) และบริเวณที่ดินที่มีความเหมาะสมทางกายภาพเล็กน้อย (S3) จะพบว่า

การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ บริเวณพื้นที่ที่ดินที่มีความเหมาะสมทางกายภาพสูง (S1) มีผลผลิตเฉลี่ยสูงสุด 1,098.08 กิโลกรัมต่อไร่ มูลค่าผลผลิตสูงสุด 8,931.49 บาทต่อไร่ ต้นทุนทั้งหมดต่ำที่สุด คือบริเวณพื้นที่ที่ดินที่มีความเหมาะสมทางกายภาพปานกลาง (S2) เท่ากับ 4,159.91 บาทต่อไร่ ผลตอบแทนเหนือต้นทุนทั้งหมดสูงสุด คือ บริเวณพื้นที่ที่ดินที่มีความเหมาะสมทางกายภาพสูง (S1) 4,645.99 บาทต่อไร่ ต้นทุนผันแปรต่ำสุด คือ บริเวณพื้นที่ที่ดินที่มีความเหมาะสมทางกายภาพปานกลาง (S2) เท่ากับ 3,000.33 บาทต่อไร่ ผลตอบแทนเหนือต้นทุนผันแปรสูงสุด คือ บริเวณพื้นที่ที่ดินที่มีความเหมาะสมทางกายภาพสูง (S1) 5,714.61 บาทต่อไร่ ต้นทุนเงินสดต่ำสุด คือ บริเวณพื้นที่ที่ดินที่มีความเหมาะสมทางกายภาพปานกลาง (S2) เท่ากับ 2,788.61 บาทต่อไร่ ผลตอบแทนเหนือต้นทุนเงินสดสูงสุด คือ บริเวณพื้นที่ที่ดินที่มีความเหมาะสมทางกายภาพสูง (S1) 5,836.58 บาทต่อไร่

ข้อเสนอแนะ

1. รัฐควรสนับสนุนโครงการฝึกอบรมวิชาชีพทางการเกษตรให้ครอบคลุมและทั่วถึงทุกพื้นที่เพาะปลูก โดยเชิญชวนเกษตรกรให้มีการลงทะเบียนเข้าเป็นสมาชิกเพื่อรับสิทธิประโยชน์พิเศษ อาทิ การดำเนินงานตัวอย่างเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในการเพาะปลูก แปลงสาธิตการเกษตร หรือ แจกฟรีสารเร่งปฏิกิริยา ตลอดจนวัสดุปรับปรุงดิน เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จึงควรเพิ่มความรู้ทางวิชาชีพและถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ๆ ให้เกษตรกรทราบ

2. เกษตรกรส่วนใหญ่จะประสบปัญหาปัจจัยการผลิตมีราคาสูง ฝนแล้งและทิ้งช่วง ปริมาณผลผลิตตกต่ำ และราคาผลผลิตต่ำ แต่ยังคงไม่คิดที่จะเปลี่ยนแปลงการปลูกพืชที่ปลูกอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจาก มีความชำนาญในการปลูกพืชเดิม เพียงแต่ต้องการให้รัฐช่วยประกันราคาผลผลิต และ พยายามราคาผลผลิตในราคาที่เหมาะสม รัฐจึงควรนำไปพิจารณาหาแนวทาง แก้ไขปัญหาและให้ความช่วยเหลือ เช่น วางนโยบายหรือมาตรการที่จะช่วยประกันราคาผลผลิตอย่างทั่วถึงและรวดเร็ว จัดหาปัจจัยการผลิต ราคาถูก ควบคุมราคาปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืชและยาปราบวัชพืช จัดสร้างแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และส่งเสริม และแนะนำการอนุรักษ์ดินและน้ำ

3. จัดหาแหล่งเงินทุน อัตราดอกเบี้ยต่ำให้แก่เกษตรกร เพื่อสร้างแรงจูงใจในการประกอบอาชีพ เพิ่มศักยภาพการลงทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

4. จากแนวความคิดในการเพิ่มผลผลิตในการเกษตรของเกษตรกร ส่วนใหญ่คิดเพิ่มปริมาณ ปุ๋ยเคมี รัฐจึงควรสนับสนุนและรณรงค์ให้ลดการใช้ปุ๋ยเคมี เพิ่มการใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพแทน เพื่อช่วยลด ต้นทุนในการผลิต และเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของแร่ธาตุในดินโดยสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการ จัดทำปุ๋ยและสารป้องกันและกำจัดศัตรูพืชใช้เอง ส่งเสริมและแนะนำการปรับปรุงบำรุงดิน